

Miquel Ballester Oliver

Temps de compartir

Pregó de les Festes de Sant Honorat

ALGAIDA, 2016

Col·lecció Binària · Pregons · PRE-SH-2016-0027-0257

© del text: Miquel Ballester Oliver, 2016
© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2021

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró
Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida
C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)
Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79
ajuntament@ajagaida.net
premiscastellitx@ajalgaida.net
biblioteca@ajalgaida.net
www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Miquel Ballester Oliver

Temps de compartir

Pregó de les Festes de Sant Honorat

ALGAIDA, 2016

Temps de compartir

SRA. BATLESSA, REGIDORS i regidores, algaidins, família i amics,

Fer el pregó de les festes de Sant Honorat és per mi un honor, una responsabilitat i un orgull que ben segur entendran els que m'han precedit en aquesta engrescadora tasca que fa uns mesos em té captivat.

Gràcies a na Margalida —regidora d'Educació, Cultura i Hisenda— per donar-me la bona notícia i a l'Ajuntament l'oportunitat de dirigir-vos unes paraules per introduir les festes en honor del nostre patró.

Som i em sent Algaidí, encara que un mateix torna una mica d'allà on treballa, d'allà on menja, d'allà on dorm. Però tot i els canvis que una persona experimenta durant la seva vida, el que durant la infància respira, veu i escolta s'incorpora a la seva forma de ser i perdura per sempre.

La vida, la feina, m'han fet viure a tres municipis. Tres pobles dins la mateixa illa; cada un d'ells una mica especial, un d'interior, un ran de mar i ara a Ciutat. Tres ajuntaments lligats a tres èpoques distintes.

Quan només tenia set anys, vaig tenir la fortuna d'estudiar a un col·legi de Palma, cosa poc habitual durant els anys seixanta. De dia a Ciutat, de nit i els caps de setmana a Algaida. Quan ets poc més que un infant aprenent lluny de casa, és usual experimentar la sensació que a mi em dominava: la impressió que no acabava de pertànyer a un lloc concret, un poc extern a tots dos.

Quan era jovenet volia ser corredor de bicicletes. Vaig remugar fins que els meus pares me'n compraren una, feixuga i grossa, als meus ulls la més lluent del món. Quan ens enfilàvem amb les bicicletes al capcu-

rucull de Cura, amb n'Andreu i en Jaume, i més tard amb els d'*A poc a poc*, no sabia encara que allà dalt, al puig de Randa, hi visqué i medità en Ramon Llull.

El puig sempre ha estat un lloc especial pels algaidins. El seu ombrívol alzinar ens vigila des de sempre i ens guia, com a punt de referència. Pot ser ens influeixi silenciosament com ho fa fer amb el més il·lustre i universal pensador mallorquí i català.

Pels voltants del puig de Randa hi va viure el primer algaidí de qui en coneixem el nom. Va morir bastants anys abans d'arribar-hi en Ramon Llull. El seu nom era 'Abd al-Salâm ibn Sa'id. Devers Albenya trobaren la seva làpida. En Pere Mulet ens ho contà, crec que a un *Saig*. Segurament, n'Abd al-Salâm ibn Sa'id es despertava cada matí contemplant el comellar de terra bona que la seva gent habitava des de feia tres-cents anys. Tal volta algun descendent seu va deixar la clau de la seva casa amagada sota una pedra per tornar-hi quan els nostres avantpassats, els companys dels pares de Ramon Llull, els rum, fossin vençuts.

De jovenot, vaig voler ser cossier. Segurament sense massa convicció. Una horeta botant, *tei-tei*, *titei-tei*, dues vegades sobre un peu, dues sobre l'altre, i possiblement la tímidesa cap a l'espectacle feren que no tornés a assajar aquest meravellós ball que identifica com cap altra cosa la nostra festa.

Tal volta els cossiers o les bicicletes, no ho sé, tingueren a veure amb el fet que l'any 1979, amb la majoria d'edat acabada de complir, formés part de la Candidatura Independent que es presentava a les primeres eleccions municipals que es convocaven, després de la dictadura franquista. Dins aquest marc, l'ara ja vella Constitució de 1978 era tan primerenca com jo mateix.

Ni els més optimistes pensaven que els independents poguéssim governar l'Ajuntament. Va ser una compromesa sorpresa: sis regidors d'onze. I el més sorprès, sense cap dubte, el sisè. I així, mentre estudiava de misser, vaig entrar al món municipal, al món dels Ajuntaments; pràcticament fora voler, de pura casualitat. Ni corredor, ni cossier; regidor!

Recordo que la primera vegada que vàrem entrar a la Sala de Plenaris em va cridar l'atenció un dels quadres que la decoraven. Enumerava els

camins que l'anterior Consistori havia asfaltat durant el seu mandat. Amb la perspectiva que t'ofereix el pas dels anys, he acabat entenent per què encara puc evocar amb nitidesa la imatge d'aquell llarg quadre en concret. De la mateixa manera que a l'àmbit estatal s'estava vivint una transició cap a la democràcia, una cosa semblant sacsejava l'espai municipal: els ajuntaments estaven a punt de rebaixar la seva tasca policial, destinada principalment a vigilar el compliment de les normes, per començar a millorar les vides de totes les persones que formaven part dels pobles que governaven.

Durant la postguerra, els pobles es limitaven a sobreviure; la principal preocupació dels ciutadans era poder alimentar-se cada dia. A principis dels anys vuitanta els ajuntaments estaven escassos de recursos; l'Estat només els proveïa d'una part dels seus béns i, per sobreviure, havien de cobrar tributs estraforaris: plaques als carros i bicicletes, arbitris a les teulades que vessaven aigua, prestacions personals i de transport. Les obres públiques eren finançades per la Diputació o directament pels veïns.

Les cases de la majoria de pobles encara tenien femer. Allà, al corral, hi tiràvem el que ara classifiquem com a orgànic. Tot i que he emprat la paraula "tirar", en realitat no es tirava res. Tot mesclat amb una mica de palla servia com a compost per a enriquir la terra. El procés no era gaire higiènic i lentament s'imposà la idea de posar en marxa un servei públic de recollida de residus.

Vaig fer de copilot al camió dels fems els tres o quatre primers dies de la recollida. Algaida sempre ha estat un poble un poc tímid, pels carrers es respirava un cert temor a mostrar els residus generats. El primer dia només hi havia un poal de fems cada set o vuit cases. «Acabarem prest», va dir el xofer.

El segon dia, vàrem poder comprovar un petit augment de la popularitat. Una modesta bossa davant gran part de les cases.

Al tercer dia, tot d'una que els algaidins ens asseguràrem que les deixalles que romanien davant les nostres portes desapareixien en sortir el sol, es desfermà l'entusiasme general: bicicletes rovellades, ferros i plàstics de totes classes, guarniments de bísties arnats, electrodomèstics inservibles, sacs i saquetes plenes... de tot i molt, res que servís. El xofer,

mentre posava uns ulls com plats, em confessà: «no crec que acabem la volta avui vespre». Més d'una setmana de feina es necessita per buidar el que teníem amagat a les cotxeries i corrals.

Els anys de regidor m'obriren la porta cap a un món apassionant, el món de la política municipal. No puc amagar que sempre m'ha agradat la política. Política com allò que es desprèn de la mateixa paraula, l'art de conviure dins la polis, la ciutat. La política pensada per transformar la realitat en favor de l'interès públic, pensada per deixar de banda l'egoisme individual en favor del bé comú. Admiro profundament els que s'hi dediquen i pretenen construir una vida col·lectiva millor.

La democràcia seria més democràcia si moltes més persones participessin del govern de la seva ciutat. L'experiència de governar canvia les persones: res és fàcil, cada petit pas, fins i tot el més irrisori, requereix una quantitat d'esforç, lideratge i energia desorbitada. Al final de la jornada, és irònic comprovar com has canviat més tu mateix que no pas el poble que pretens governar.

Des del meu punt de vista, la política hauria d'esser una aportació que els ciutadans retornen a la col·lectivitat que els ha protegit i educat quan eren joves o massa febles per defensar-se per ells mateixos. Alguns dels mals que hem patit els darrers anys provenen d'una excessiva professionalització i d'una obsessió per ser permanents.

Personalment, vaig poder comprovar que no reunia algunes de les condicions avui indispensables per ser un bon polític: la lucidesa de preveure el futur i anticipar amb sentit comú els temps vinents, l'exigència d'una gairebé exclusiva dedicació i la renúncia a bona part de la privacitat personal.

Pot ser perquè he estat regidor, vaig tenir la sort de poder ser funcionari. Totes dues ocupacions tenen com a objectiu posar les teves habilitats al servei dels interessos generals.

No és un bon temps per la funció pública. Menyspreada en temps de bonança econòmica i envejada en temps de crisi. Ens volen fer creure que som massa. No és cert. Manquen treballadors públics que anteposen la medicina, l'ensenyament, o l'administració dels recursos públics a l'interès econòmic. Tampoc és cert que sigui possible un món on tothom és professional autònom o empresari de classe mitjana. Hi ha

d'haver treballadors que el seu desig sigui fer un jornal productiu, pagesos que gaudeixin de veure créixer un arbre i funcionaris convençuts del servei que aporten als ciutadans.

En canvi, sí que és cert que sobren aquells, polítics i funcionaris, que s'aprofiten del poder atorgat pels ciutadans, procuren la seva comoditat o afavoreixen la seva economia personal en perjudici de la de tots els altres. Per a ells, funcionaris i polítics, només cal desitjar la més ferma aplicació de la Llei.

A Sant Llorenç des Cardassar hi vaig viure, com a secretari-interventor, la que considero la segona època dels ajuntaments democràtics. Si la primera fou la dels escassos recursos, la segona va ser, aparentment, tot el contrari.

Pocs dies després d'estrenar despatx, em va visitar un personatge que ostentava cert pes dins la comarca. Em va dir que el primer que havia de fer com a secretari era comprar un solar a la Costa de los Pinos per fer-hi un xalet. Ell mateix s'oferí a mostrar-me'n un parell. No li vaig tornar resposta, i així va ser com vaig perdre la meua única oportunitat d'alternar amb la jet-set madrilenya, que estiuessa per aquelles contrades, i qui sap si també l'ocasió de ser famós.

L'actual generació hem tengut la gran sort de viure un moment històric: els inicis d'Internet. En vint anys, Internet ha revolucionat més les nostres vides i la cultura que els cinc-cents anys posteriors a la impremta moderna. I no som capaços d'imaginar fins a quin punt, perquè això tot just comença.

Tots els ajuntaments hem obert una finestra cap a l'exterior on, de forma mesurada, compartim informació. No tardarà a arribar el dia en què els administrats puguin accedir, en temps real, als seus assumptes —com ho fan els bancs amb els nostres diners—. Però, a l'administració, no només mostrarem els assumptes particulars a cadascú, també haurem d'obrir la finestra a tots els assumptes d'interès col·lectiu: pressupostos, comptabilitat, contractes de béns, serveis i obres, contractes de personal, factures, nòmines. Cada anotació pública feta a qualsevol aplicació informàtica podrà ser consultada de forma immediata per la ciutadania. Tot amb l'únic límit de la informació privada de caràcter personal.

Això implica un canvi en les formes de treballar, i tots els canvis suposen un repte difícil d'afrontar. Ara ens fa gràcia que a l'any 1900 es dictà una Reial Ordre que deia: «SM el Rei i en el seu nom la Reina Regent disposen que a totes les oficines de l'Estat, províncies i municipis s'admetin quantes instàncies i documents es presentin fets amb màquines d'escriure, en els mateixos termes i amb iguals efectes que els escrits o copiats a mà».

Que la Casa Reial dictà aquesta ordre obligant a admetre els documents escrits a màquina, però signats a mà ens ofereix la perspectiva de la dificultat que representen els canvis de forma a l'Administració Pública. Així i tot, Internet ens canviarà no només la forma, també el fons: la qualitat i el control de l'actuació dels empleats públics. Tots serem més responsables i transparents.

L'any 1985, la Llei de bases del règim local, però especialment l'entrada d'Espanya a la Unió Europea, van fer que els ajuntaments es torressin de sobte rics.

Vorera de mar, hotels, turistes a balquena. Doblers fàcils i crèdits barats. Nou finançament, més ingressos, més competències. Poliesportius, piscines, camps de futbol amb gespa artificial, centres culturals, auditoris, palaus, cinemes, casals, centres de salut, centres de dia, residències, i moltes altres instal·lacions i edificis es construïren no només als municipis de la costa com al que jo vaig estar-hi vint-i-dos anys, sinó que gairebé a tots.

Res a veure amb aquell quadre que l'any 1979 representava una vintena de camins asfaltats.

La Llei facilitava recórrer al crèdit. Europa ens abocava diners. Aturar d'invertir i de gastar estava mal vist. No tenir crèdits era sospitos de no administrar bé l'interès públic. Gaudiu avui, ja pagareu demà. Així era l'economia tant dels ajuntaments com de moltes famílies. En definitiva, els Ajuntaments no són res sinó grans famílies.

De sobte la crisi de l'any 2007 ens fa despertar del somni. Ens adonem de la nostra condició d'ostatges del sistema econòmic. Ningú ens havia recordat que els doblers s'havien de tornar. La Constitució es modificà ràpidament i es dictaren, sota la mirada severa de la Unió Europea, noves lleis dirigides a l'Administració Pública. Em preocupa espe-

cialment un canvi que imposa la nova legislació. Els municipis fins fa poc podien, en l'àmbit de les seves competències, promoure tota classe d'activitats i prestar quants serveis públics contribuïssin a satisfer les necessitats i les aspiracions de la comunitat veïnal. Actualment, les activitats i els serveis públics només es poden prestar si estan previstos a l'article de la Llei. Em preocupa perquè els que treballem als ajuntaments veiem cada dia que els pobles i la vida de les persones no caben dintre de la redacció d'un article de la Llei.

La Constitució ara ens diu que els crèdits per satisfer els interessos i el capital del deute públic gaudiran de prioritat absoluta. Una caricatura: el darrer euro de la caixa municipal no serà pel picapedrer que ens ha fet obra, tampoc per l'electricista que ha arreglat l'enllumenat, ni per la nòmina de l'empleat públic que prepara la transferència; ni tan sols per ajudar al que passa gana. El darrer euro de la caixa serà per pagar al banc.

Tenc per cert que Algaida, durant aquesta època, va fer el que tocava. Sense un excessiu endeutament, durant els anys de serenor es posaren en marxa els serveis necessaris per facilitar el benestar dels algaidins. L'aigua ha deixat de ser objecte de preocupació permanent. Res tenim a envejar dels pobles veïnats, al contrari, ens hem convertit en un poble molt actiu i alegre, on hi ha qualitat de vida. No ho dic només jo sinó els nouvinguts que en tenen millor perspectiva.

Treballant a la vorera de mar, t'adones de fins a quin punt arribam a dependre del turisme. A Mallorca ja som més d'un milió d'habitants a un redol on cent mil hi passaven fam quan es conreaven totes les marjades. Amb les consecutives crisis passades hem certificat la feblesa d'una economia centrada en un únic mitjà. Un recurs que el vol d'una papallona o l'erupció d'un volcà llunyà fa engronsar.

L'escriptor Stefan Zweig explica al llibre *El món d'ahir. Memòries d'un europeu* que abans de la Primera Guerra Mundial fou l'edat d'or de la seguretat. L'Estat pareixia la garantia suprema de l'estabilitat. Tot-hom sabia el que tenia i pensava que era immutable. Conta com aquell món de seguretat fou com un castell de cartes. Un castell de cartes on la gent hi vivia com si fos una casa de pedra, fins que la tempestat o la guerra la va aniquilar.

La crisi econòmica actual m'ha trobat a Ciutat. Des dels finestrals de Cort veig cada dia la contradicció. Carrers i places saturades de turistes efímers prop de menjadors socials plens de persones que no tenen ni el més bàsic. La mateixa contradicció que es dona a les famílies on els joves han de sortir a fora per treballar mentre la joventut d'altres llocs somia venir aquí per fugir de la fam i les confrontacions.

Sovint, quan entr a Palma, em desvii un centenar de metres i través la barriada de Son Gotleu. M'agrada contemplar com aquest barri, que fa uns anys ens mostrava com és la Mallorca d'avui, ara ens mostra com serà la de demà. Sud-americans, asiàtics, magrebins, subsaharians, eslaus, romanesos. El carrer amb més vida de Palma. Gent de moltes races, cultures i religions. Gent que ha vingut per quedar-se.

No sé si vivim dins un castell de cartes, però intuesc que ha començat l'època de mantenir el que tenim i de compartir-ho. Ja no serà més ric l'Ajuntament que més té, sinó el que més benestar genera. Compartir-ho amb els nouvinguts és una part essencial del projecte per afrontar el futur. La salut, l'educació, la cultura, l'esport, la bona alimentació, la cura del medi ambient, el turisme, la seguretat ciutadana, la mobilitat, el silenci, la qualitat de l'aire, la netedat dels carrers... seran els indicadors de la nostra riquesa.

El nostre benestar és el que crida i resulta atractiu per a la gent que no el té. No s'aturaran. No es poden aturar, ni ho podem pretendre. Al contrari, ara ve el temps de compartir.

No sé si la vella Europa, fins ara defensora dels interessos econòmics, sabrà viure la història que ens espera. D'un en un, i pot ser tampoc junts, els estats que la formen no resistiran la pressió humana que empeny.

Tal volta ens faci falta un polític, o simplement un personatge, europeu o mundial de la talla de Ramon Llull. Universal, valent i capaç de dialogar amb totes les nacionalitats, amb els poderosos, amb les altres cultures, amb les diverses religions. Capaç de meditar i de portar la reflexió a l'acció. Capaç d'entendre la globalitat del que ens envolta i valent per defensar el benestar comú de les persones per sobre dels interessos econòmics que ara mouen el món.

Record haver sentit pregonar a Fèlix Pons que quan un individu arriba tot sol a un país que no és el seu i es troba amb una cultura diferent,

normalment fa un esforç per entendre-la i acostar-se al nou entorn on ha de viure. Quan el que arriba és un grup més o menys nombrós, aquest esforç tendeix a ser mínim. Fèlix Pons ens convidava a fer de la nostra ciutat una ciutat oberta, integradora, acollidora. Ens convidava a oferir als que arriben la nostra cultura, les nostres tradicions, els nostres valors, els nostres somnis.

Aquest serà el repte dels ajuntaments, dels mallorquins, el repte d'Algaida i dels algaidins: fer un poble obert i integrador, reforçar les parets de les cases on vivim compartint el benestar i les tradicions que tenim, sense renunciar als nostres valors, a la nostra llengua i a la nostra cultura.

Quan els nouvinguts, tal vegada descendents d'aquells que deixaren fa vuit-cents anys la clau de la seva casa amagada sota una pedra als voltants del puig de Randa, siguin cossiers, quan els que ara arriben siguin regidors, la nostra casa serà de pedra i només llavors estarà protegida de les tempestes.

Que en Ramon Llull ens il·lumini i Sant Honorat ens beneeixi.
Bones festes de Sant Honorat a tots!

MIQUEL BALLESTER OLIVER

TEMPS DE COMPARTIR

MIQUEL BALLESTER OLIVER

TEMPS DE COMPARTIR

